

انسانی صد بهترین موسسه انسانی کشور

نمودار کل فصل اول در یک نگاه (قسمت اول)

۱. معلمی شغل نیست عبادت است ← شغل خدا و جبرئیل است الرحمن علم القرآن، يعلمهم الكتاب و الحکمه و یزکیهم
۲. معلمی یک انتخاب صحیح است ← معلم با انسان سر و کار دارد با قلب و جان و روح او سروکار دارد و تاثیر زیادی روی دانش آموز می گذارد.
۳. معلمی در نگاه معصومین جایگاه رفیع دارد: (بالاترین صدقات...)(راهنمایی کننده به...)(تمام جنبندگان...)(این یقع هذا عطائه...)
۴. تربیت کار خداست ← اتصال استاد و مربی به خداوند متعال نقش مهمی در انجام مسئولیت آنها که همان ارشاد و هدایت مردم است دارد. از عالم دینی به عالم ربانی یاد می شود.
۵. معلم کار پنج گروه از مهندسان را انجام می دهد

امتیازات و ارزش های معلمی

- کشف استعداد دانش آموزان
 - خارج ساختن دانش آموزان از انحراف ها
 - علاقه مند سازی شاگرد به درس با اخلاق و محبت
 - ساختن دانش آموزان با تدریس و تعلیم و تربیت
 - تشکیل جامعه و متصل کردن دانش آموزان با صعه صدر
- معلم ۵ کار را باید انجام دهد

۶. معلم با گران ترین گوهر هستی سروکار دارد ← اگر انسان درست تربیت شود، از فرشته برتر می شود

- اگر منحرف گردد، از هر حیوانی پست تر ✓
- خواهد شد ✗ (اولئک کالانعام بل هم...).
- غفلت از خدا(فنسوا الله)
- غفلت از قیامت(فنسوا یوم الحساب)
- غفلت از مستضعفین(ولم نک نطمع المسکین)
- غفلت از وظیفه خود(کذلک اتتک آیاتنا فنسیتها)
- غفلت از توانمندی های خود
- غفلت از ارزش عمر خود

نمودار کل فصل اول دریک نگاه (قسمت دوم)

۷. کار روی فکر افراد، ماندگار است ← یکی از نشانه های برتری اعمال، ماندگاری آثار آن است. (و جعل لی لسان صدق....)، (وجعلها کلمه باقیه فی....)

۸. کلاس داری را ساده ننگریم ← آینده یک انسان در کلاس رقم می خورد. و کلاس می تواند افراد را از پرتگاه های جهالت دور و مسیر و نقشه زندگی او را تغییر دهد. مدرسه و دانشگاه کارخانه انسان سازی است.

۹. معلم ربانی، هادی و ناجی بشر است: (ان ارسل معنا بنی اسرائیل...) (و انقذ من اعدائهم...) (یصنع عنهم اصرهم...)

علم حقیقی نگاه انسان را
توحیدی می کند.
◀ (ثمره العلم معرفه الله)
◀ (ثمره العلم عبادت)
◀ (و یلکم ثواب الله خیر)

۱۰. کار خود را مقدس بدانیم ← اسلام برای آموزش هیچ محدودیتی قائل نیست.

محدودیت ها
◀ محدودیت زمانی: (اطلبو العلم من...)
◀ محدودیت مکانی: (لوکان العلم منوط...)
◀ محدودیت جغرافیایی: (اطلبو علم ولو بالصین)
◀ محدودیت مقداری: (فلولا نفر من کل فرقه...)
◀ محدودیت جانی: (لو یعلم الناس ما فی طلب...)
◀ محدودیت انسانی: (فبعث الله غرابا یبحث...)
◀ محدودیت مکتبی: (بهای آزادی کسانی که...)

۱۱. تعلیم و تربیت باعث حیات معنوی مخاطب می شود :

(یا ایها الذین آمنوا استجبوا لله...) (من عمل صالحا من ذکرا و انثی...)

۱۲. ارزش علم بیش از هر چیزی است :

(اقرا و ربک الاکرم) (الرحمن علم القرآن...) (یا ایها الانسان ماغزک...)

امتیازات و
ارزش های
معلمی

نمودار کل فصل دوم در یک نگاه (قسمت اول)

۱. سوز و حرص داشته باشد ← (لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ ...) (مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى) (لَعَلَّكَ بُحْجَعُ نَفْسِكَ ...)

صفت (ای بی درد) در قدیم که نشانه کمال، داشتن درد و سوز است.
از صفات موثر در تعلیم و تربیت ← داشتن سوز و حرص به اندازه

۲. سعه صدر داشته باشد ← (قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ...) (أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ) (وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ ...) (وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ) ...

سعه صدر برای هر مسئولی لازم است ← آله الرئاسة سعة الصدر

۳. بی تکلف باشد ← تکلف ← انسان کاری را با مشقت و تصنع انجام دهد

(وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ) (يَخْشَعُ لَهُ الْقَلْبُ...)

تکلف گر نباشد، خوش توان زیست...

- ◀ سلام کردن
 - ◀ کمک کردن به همسر
 - ◀ رفت و آمد با طبقه محروم
 - ◀ توقع نداشتن از مردم
 - ◀ اقرار کردن به جهل و برتری دیگران
- نشانه بی تکلفی

۴. مخلص باشد ← (لَا تُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً ...) (وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ...) (وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَغْفِرْ)

گرفتن هدیه یا مزد و پاداش مانع اخلاص نیست

- ◀ اگر انسان، به دست این و آن چشم بدوزد، گرفتار می شود.
- ◀ ۳ نکته اخلاص
- ◀ اخلاص، دانشگاهی است که چهل روزه فارغ التحصیل بیرون می دهد.
- ◀ اگر ایمان و توحید قوی باشد و بدانیم کمی و زیادی ما فقط به دست خداست به آرامش و اخلاص می رسیم.

۵. خود را فارغ التحصیل نداند ← (وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا) (إِذَا اتَى عَلَى يَوْمٍ لَا ...) (عَلَّمَ النَّاسِ مَنْ جَمَعَ ...)

- ◀ همه باید در فکر تحصیل باشیم
 - ◀ به علوم ظاهری اکتفا نکنیم
 - ◀ باید به سراغ معلم برویم
 - ◀ تحصیل را وابسته به کلاس و درس ندانیم
 - ◀ تفاوت ظرفیت ها را جدی بگیریم
- لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا

نمودار کل فصل دوم در یک نگاه (قسمت دوم)

۶. توفیقاتش را از خدا بداند ← (وَ مَا تُوْفِیْقِیْ اِلَّا بِاللّٰهِ) (وَ كَذٰلِکَ یَجْتَبِیْکَ رَبُّکَ ...) (وَ اتَّقُوا اللّٰهَ ۝ وَ یُعَلِّمُکُمُ اللّٰهَ)

به تصریح قرآن ← قلب پاک و با تقوا آینه علوم و حقایق می شود.

۷. با شهامت باشد ← شهامت در گفتن نمیدانم یا فراموش کرده ام

◀ شهید ← یُقْتَلُونَ النَّبِیِّیْنَ

◀ تحقیر ← اِنَّکَ لَمَجْنُوْنٌ

◀ تبعید، تهدید ← اٰخِرُ جَوْهَرٍ مِنْ قَرَبَاتِکُمْ

انبیا برای دفاع از حق به استقبال همه نوع خطر میروند

باسوادان بی شهامت امروز ← خودفروختگان فردا

۸. اعتماد به نفس داشته باشد ← اهل منطق، اعتقاد به خدا، نباختن خود در هیچ حادثه ای داستان

مامون و اما جواد

(قُلْ هٰذِهِ سَبِیْلِیْ اَدْعُوْا ...) (اِنِّیْ لَاسْتَغِیْرُ قَدْرَکَ)

در زمان به بهترین نمونه ایمان به خدا و اعتماد به راه خود ← وجود مبارک امام خمینی (ره)

۹. مردمی باشد ← (وَ قَالُوْا مَا لِ هٰذَا الرَّسُوْلِ ...) (وَ وِیْمَشُوْنَ فِی الْاَسْوَاقِ) (فَاَرْسَلْنَا فِیْهِمْ رَسُوْلًا مِنْهُمْ)

(ان الله یکره من ...)

معلم و استاد موفق ← دسترسی راحت شاگردان به او

۱۰. صراحت لهجه داشته باشد ← ویژگی معلم خوب ← داشتن کلام رسا و صراحت لهجه

نشانه ایمان راسخ ← صراحت، شفافیت، صلابت، شهامت و پرهیز از ملاحظات قومی و نسبی در بیان حقایق و نفی باطل و مبارزه با آن

در نظر گرفتن ظرفیت مخاطبان توسط معلمان و گویندگان

(وَ اَنْذِرْ عَشِیْرَتَکَ الْاَقْرَبِیْنَ) (قُلِ اللّٰهُ اَعْبُدُوْهُ مُخْلِصِیْنَ لَهُ دِیْنِیْ)

۱۱. منصف باشد ← اموری که عقل و وجدان و دین به آن سفارش کرده اند ← رعایت انصاف

رعایت انصاف ← اثرپذیری طرف مقابل بیشتر

(اِنَّا اَوْ اِیَّاکُمْ لَعَلٰی ...) (وَ مِنْ اَهْلِ الْکِتَابِ مَنْ) (فَاِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ ...)

◀ انسان مطالبی را که از دیگران فراگرفته اسات، به خودش نسبت ندهد

◀ خود را در بالاترین درجات علمی نداند

◀ از هرگونه افراط و تفریط بپرهیزد

از جمله موارد رعایت انصاف

ویژگی ها و
صفات معلم

نمودار کل فصل دوم در یک نگاه (قسمت سوم)

۱۲. صمیمی و با محبت باشد (وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظًا ...) (لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ ...)

یکی از راه های ایجاد صمیمیت ← محبت کردن
قوی ترین یا یکی از قوی ترین ابزار های تربیتی ← محبت
خداوند در قرآن از راه محبت دعوت کرده ← هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ ...

۱۳. اهل هدایت و عمل باشد ← حضرت علی ← میوه و ثمره علم ...

(معلمی کردن به رشد است) (معلم نخست باید خودش رشد و هدایت یابد تا بتواند دیگران را رشد و هدایت دهد)

۱۴. آراسته باشد ← هم پاکی جسم مهم است هم پاکی روح و جان مهم است

شرط قبولی عبادات در اسلام ← طهارت
(يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ...)

پوشش استاد باید نظیف و تمیز باشد

۱۵. اخلاق خوب داشته باشد ← پوشش استاد باید نظیف و تمیز باشد ← بدون جلوه های زینتی که

ذهن شاگرد را به خود مشغول کند.

(وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظًا ...)

معلمی به همان اندازه که جایگاه والا دارد ← مسئولیت و تکلیف سنگینی هم دارد

۱۶. متواضع باشد ← (وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ فِي الْاُزْوَاجِ) (وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ ...)

جلسات دایره وار پیامبر

۱۷. سابقه نیک داشته باشد ← (و اجعلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ ...) (أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا...)

شاید دلیل آنکه قرآن دستور میدهد افرادی که برای تحصیل هجرت کرده اند، بعد از کسب تفقه به منطقه قبلی خود مراجعت کنند، این باشد که مردم منطقه شان از آنها شناخت دارند و میدانند که آنها از چه خانواده های هستند.

ویژگی ها و
صفات معلم

نمودار کل فصل دوم در یک نگاه (قسمت چهارم)

۱۸. به پست و مقام دلبسته نباشد نباید به مسئولیت ها نگاه مادی داشت.

- معلم موفق و خدا محور به هیچ چیز دل نمی بندد بلکه
- تدریس از سرتکلیف
- مسئولیت پذیری از سر وظیفه
- هر زمان آمادگی جا به جایی دارد

۱۹. آماده پاسخگویی باشد ← ویژگی معلم خوب ← حاضر جوابی
امروزه مسئولی و استادی ارزش بیشتری دارد ← بتواند پاسخگوی نیازها و سوالات باشد.
(سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا ...)

۲۰. بصیرت و شناخت عمیق داشته باشد ← استاد موفق ← دارای بصیرت جامع

- بصیرت جامع
- هم نیاز جامعه را خوب بشناسد
- هم ظرفیتهای استعدادها را بداند
- هم بر آنچه تدریس میکند تسلط و بصیرت کمال داشته باشد و تبلیغات او را به پوچی نکشاند

وجود علم و اطلاعات به تنهایی کافی نیست

۲۱. دلسوز شاگردان باشد ← به غیر از رابطه علمی بین شاگرد و استاد ← رابطه عاطفی هم باید داشته باشند
از مصادیق ارتباط عاطفی ← با خبری از حال یکدیگر

- اصول اسلامی، اخلاقی، اجتماعی، تربیتی و مدیریتی
- تفقد از زیردستان
- بازدید از آنان و پرس و جوی احوالشان

۲۲. واقع گرا باشد ← (يُسْ بِأَمَانِيكُمْ وَلَا أَمَانِي ...) ←
از وظایف هر مربی و استاد ← واقع گرایی و تربیت نسل نو، واقع گرا

ویژگی ها و صفات معلم

نمودار کل فصل دوم در یک نگاه (قسمت پنجم)

۲۳. **صبور باشد** ← رمز موفقیت هرکاری ← داشتن صبر و پایداری
صبر و تلاش ← بستری برای رشد و توفیق
(وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ ...)

۲۴. **درد آشنا باشد** ← استادی موفق تر است که درد آشنا باشد.
معلم موفق ارتباط مناسب و مستمری با شاگردان خود دارد.
از دلایل سفارش های بسیار اسلام به مسجد ← ارتباط مستمر مسلمانان باهم و باخبر بودن از مشکلات یکدیگر است.
(وَيَمْسُونَ فِي الْأَسْوَاقِ ...)

۲۵. **تکلیف گرا باشد** ← یکی از رموز توفیق و تاثیر ← تکلیف گرایی
روایت آیت الله شهید سعیدی
(قُلْ إِنَّمَا أُعْطِیْتُكُمْ بِوَجْدَةٍ ...)

۲۶. **با ظرفیت باشد** ← ظرفیت انسان باید با بیشتر شدن علم بیشتر شود.
هر چه معلومات و جایگاه علمی و مدرک انسان بالا می رود، باید ظرفیت روحی و درونی او هم توسعه پیدا کند.
(وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ...)

۲۷. **منضبط باشد** ← سراسر جهان خلقت ← بر محور نظم
مهم ترین راه خداشناسی ← مشاهده نظم موجود در عالم
(أَوْصِيكُمْ وَ جَمِيعِ وَاٰلِدِي وَ أَهْلِي ...)

۲۸. **عزم قوی داشته باشد** ← کلید موفقیت ← عزم
نشانه عزم ← صبر
مسائل مهم در تدریس و تربیت ← عزم و اراده استاد و تلقین آن به شاگرد و تمرین دادن شاگردان به کارهای پرحوصله است.

ویژگی ها و صفات معلم

نمودار کل فصل دوم در یک نگاه (قسمت ششم)

۲۹. **به هدف ایمان داشته باشد.** ← دلیل اصلی مقاومت انبیا و مبارزه طلبی آنها ← ایمان به هدف و یقین به

درستی راه

ایمان به هدف ← انسان را قدرتمند می کند
(أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا ... (لَوْ كُشِفَ الْعِطَاءُ..))

۳۰. **عادل باشد** ← استاد موفق ← مخاطبین او را عادل بدانند و ضوابط را فدای روابط دوستی نکند
باید در به کار بردن نام افراد ونحوه ارتباط با آنان عادلانه رفتار کند.
(إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ... (إِلَّا أَمْرًا تَهُ كَانَتْ مِنَ الْعَايِرِينَ) (كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يُقَسِّمُ ...))

۳۱. **حامی محرومان باشد** ← از کمالات مربی و معلم و استاد ← حمایت از محرومان
(وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ ... (وَمَا تَرَكَ اتَّبَعَكَ ... (وَمَا أَنَا بِطَارِدٍ...))
(عَبَسَ وَتَوَلَّى ...))

۳۲. **توکل داشته باشد** ← توجه به اسباب و تلاش کردن لازم است اما انسان نباید با استاد، کتاب و ... مغرور و از خدا غافل شود.

باید پیوسته به خدای تعالی توکل کنیم.

(إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ ...)

۳۳. **با نشاط باشد** ← داشتن نشاط تاثیر دارد بر

تاکید بر نشاط توسط اسلام ← حتی در عبادات و مناجات

نشاط و انگیزه ← مسبب موفقیت در دنیا و تقرب در آخرت

(وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا... (اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ ...))

ویژگی ها و صفات معلم

روح
تولیدات او

پاداش معنوی اش

نمودار کل فصل سوم در یک نگاه (قسمت اول)

۱. آغاز کار با نام خدای متعال:

استمداد از خدای تعالی شروع کار با نام حضرت حق (عز اسمه) ← سبب برکت و موفقیت
حقایق ذکر بسم الله: (نشانگر رنگ و صبغه الهیکار ماو بیانگر جهتگیری توحیدی ماست) (رمز توحید است) (رمز بقا و دوام) (رمز عشق به خدا و توکل به او) و

۲. عملی بودن درس ها ← درس عملی عمیق تر از درس غیرعملی است.

(قال یا قوم... وماأرید أن أخالقکم) (... لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ) (أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَ تَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ)
البته شرط امر به معروف و نهی از منکر، عمل خود انسان نیست. ولی شرط اثر سریع و عمیق، عمل خودمان است.

۳. شهادت در گفتن « نمی دانم » ← (قُلْ إِنْ أَدْرَىٰ أَقْرَبَ ...) (قول لا أعلم نصف العلم)

اینکه کسی ندانسته جواب بدهد، نشانه جهالت اوست؛ اما اینکه به راحتی و راستی بگوید: «نمیدانم»، نشانه برخورداری او از نصف علم است.

معلم صداقت خود را با «نمیدانم» به رخ میکشد و همین کار، ضمن جلب اعتماد مخاطبان، او را در نگاه آنها محبوب

۱:۲۰۸

۴. سنت پذیر و نوظیر بودن ← علم زمانی کامل است

نه سنت گرایی اصل است، نه سنت شکنی؛ بلکه باید هر کار خیری را از نیاکان دنبال کرد و هرکار غلطی را اگرچه سنت نیاکان باشد کنار گذاشت.

نوگرایی ← به معنای تزریق مفاهیم و برداشات های تازه تأیید شده توسط صاحبان تجربه و علم است.

۵. توجه به راه های دعوت ← (ادْعِ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ ...)

آیات این فصل به همه مسئولین، مربیان و معلمان یک دستور جامع می دهد ← باید خود را با شیوه های گوناگونی از برخورد با مخاطبان گوناگون مجهزکنند.

معلم باید با توجه باظرفیت و سطح مخاطب، روش دعوت را انتخاب نماید.

باید های
معلمی

نمودار کل فصل سوم در یک نگاه (قسمت دوم)

۶. توجه به رشد جامع ← رشد جامع ← یعنی اگر به علم او می افزایند بصیرتش را نیز ارتقا دهند. استاد باید باور کند و به شاگردان خود پیاموزد که هم باید از پیشرفت های علمی و تجارب دیگر کشورها استفاده کرد و هم به صورت جدی مراقب بیگانگان بود و فریب آنان را نخورد.

۷. پاسخ به شبهات ← از وظایف استاد و معلم ← پاسخ منطقی، برای شبهات جدید نکته ← تنها شبهات جدی و اساسی که عمومی و فراگیر شده اند نیاز به پاسخ دارند.

- ۱. احاطه به اصل شبهات
- ۲. پاسخگویی دقیق تا شبهات را از ذهن بزدايند
- ۳. وگرنه به جای نفی آن را در ذهن تثبیت می کند.

۸. ایجاد انگیزه ← استاد و مربی باید قبل از تعلیم درس، نقش و اهمیت آن درس و آثار فردی و اجتماعی آن را بیان کنند. ایجاد حساسیت و انگیزه توسط قرآن کریم ← (تلمنگر به انسان با حروف مقطع) (ضمن طرح سوال ، مطالبی را بیان می کند) (گاهی لا به لای قصه ها مطالبی را میفرماید) و... اگر اساتید ضمن بیان مطالب از دانشمندان و بودجه ها و برکات این آموزش ها و از این قبیل نیز صحبت کنند ۱. افزایش عشق شاگردان به تحصیل ۲. آنها را قادران، با انگیزه و صرفه جو خواهد ساخت.

باید های معلمی

۹. هجرت ← (وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَمْ...) (كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ) (أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ ...) (فَلَوْ لَا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ...) بخش بزرگی از معلومات ← حاصل هجرت عده ای به سوی مراکز علمی یا افراد دانشمند است.

- سرچشمه بیشتر بلاهای ما
- غرق شدن در رفاه
- ترک هجرت های سازنده

نباید فقط نیاز مادی، ما را به هجرت وا دارد؛ زیرا قرآن از ذوالقرنین به این دلیل ستایش کرده است که علیرغم داشتن امکانات و رفاه، به خاطر مردم سفرهای زیادی کرد و خدمات تاریخی بسیاری از خود به جای گذاشت (إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَ آتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا) قرآن کریم ۳ مرتبه با عبارت (ثم اتبع سببا) به هجرت های ذوالقرنین اشاره کرده است که این هجرت ها زمانی ارزشمند هستند که به مناطق مظلوم و محروم و بی سواد که از لحاظ فرهنگی ضعیف اند برویم.

۱۰. آموختن از هر شخص یا هر چیزی ← معلم واقعی ← خود یک محصل و دانشجوی واقعی است بدون آنکه برای آن عار باشد.

پیام داستان حضرت سلیمان (ع) و هدهد ← ممکن است پرنده کوچک در حال پرواز مطلبی را بفهمد که پیامبری مثل سلیمان (ع) آن را نفهمد. (برای آموختن حتما نباید به دنبال استاد مطرحی رفت) حضرت موسی (ع) برای شاگردی نزد حضرت خضر (ع) رفت. (قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ...)

نمودار کل فصل سوم در یک نگاه (قسمت سوم)

۱۱. **تعلیم در هر زمان و مکان** ← جای تعلیم و تربیت فقط کلاس درس و جلسات رسمی نیست. داستان برگشت مسلمانان از جنگی که در آن پیروز شدند.

معلم قوی می تواند ← از هیچ، همه چیز بسازد.
این رقم کلاس داری بدون هیچگونه وسایل کمک آموزشی، در ذهن ها باقی میماند؛ در حالی که بسیاری از کلاسهای پیچیده و فنی نمیتوانند چنین تأثیری داشته باشند.

۱۲. **جبران ضعف ها** ← قرآن محبت را در بحث تربیت اصل می داند (الرَّحْمَنُ * عَلَّمَ الْقُرْآنَ) استاد و مربی خوب ← سریع مشکل را برطرف و با ملاحظت و محبت از شاگردانش دلجویی کند. مثال ها (آیت الله العظمی بروجردی (ره) و آیت الله العظمی صافی)

۱۳. **همدردی** ← از وظایف مهم اساتید و معلمان ← همدردی با شاگردان و متعلمان (ان الله يحب الجمال...)

همراهی و همدردی با مردم در سیره معصومین (ع) جایگاه برجسته ای دارد.
نمونه های درس آموز زندگی امام خمینی

هر معلمی به اندازه وضع خود میتواند با شاگردان و مخاطبانش همدردی کند و با این خصلت زیبا، دلها را رهبری نماید (معلم مریوانی برای همدردی با شاگرد که شیمی درمانی میشد موهای خود را تراشید).

۱۴. ارتباط های خصوصی و چهره به چهره

یکی از بایدهای معلمی ← علاوه بر طرح نکات و مباحث عمومی، ارتباط های دوطرفه داشته باشد و از تاثیر چهره به چهره غافل نشود.

کلاس عمومی خوب است ولی ارتباط های خصوصی تاثیر ویژه در تربیت مخاطبین دارند (مانند پیامبر که علاوه بر سخنرانی جمعی برای خانواده خود خصوصی صحبت می کرد).

۱۵. هدایت در گرایش و انتخاب رشته

تدریس و تربیت موفق ← نیاز فرد و جامعه را حل کند و خیر و برکات بیشتری داشته باشد.
(وَجَعَلْنِي مَبْرُكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ) (قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَاكِدَةٍ...)

در تعیین گرایش تحصیلی هم باید به استعداد ها، نیاز ها و ضرورت ها توجه کرد و نباید نگاه غیر توحیدی داشت.

**باید های
معلمی**

انسانی صد بهترین موسسه انسانی کشور

نمودار کل فصل سوم در یک نگاه (قسمت چهارم)

۱۶. احترام به همکاران و پیشکسوتان ← بر اساس آیات قرآن کریم، در بهشت، همه به یکدیگر سلام میکنند (إِلَّا قِيلاً سَلَامًا سَلَامًا) ولی دوزخیان یکدیگر را لعنت میکنند (كُلٌّ مَا دَخَلَتْ أُمَّهُ لَعْنَتٌ أُحْتَهَا) نماز به ما یاد داده است ← روزی پنج مرتبه به همه افراد شایسته، خواه در گذشته و خواه در آینده سلام کنیم (السلام علينا وعلى عبادالله الصالحين) مثال ← نقل مرحوم طبرسی در کتاب احتجاج

۱۷. نظرخواهی و مشورت ← با مشورت علم انسان اضافه می شود و دوست و دشمن از هم تمایز پیدا می کند.

- با مشورت
- کارها پخته
- تجربه ها منتقل
- غرور افراد شکسته می شود

(وَ شَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ...)

فرمان مشورت پس از جنگ احد صادر شد و این فرمان در کارهای اجتماعی است، نه فرمان های صریح خدا و پیامبر(ص)

خوب است معلم و استاد درخصوص برخی امور درسی یا مسائل و طرح ها مشورت کند. (تا قبل از ارائه آن طرح اگر مشکلی دارد رفع شود و اگر نیاز به نقد دارد نقادی و تکمیل شود.

۱۸. دادن فرصت تحقیق به مخالف ← (وَ إِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ...)

- حتی برای مشرکان مهدورالدم نیز راه تفکر و تعقل ، باز است.
- حتی دشمن را نیز نباید از رشد فکری بازداشت. (حتی در شرایط جنگ)
- ایمان براساس فهم ارزش دارد، نه از روی ترس و اجبار.
- مکتبی که منطقی دارد، عجله نمی کند.
- تضمین امنیت افراد توسط محقق (أَبْلِغْهُ مَأْمَنَةً)
- سرچشمه برخی از جاهلان کفر است (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ)

۱۹. توجه به آثار جنبی رفتار ← از نکات مهم در کارهای آموزشی ← توجه به امور جنبی

گاهی بیان نکات جنبی و آثار گفتگو های حاشیه ای از گفتگو های رسمی بیشتر است. گاهی آثار و برکات یا مشکلات جنبی یک عمل، مهمتر از خود آن است. (فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ...)

در آیات آمده در قبال برخی کارهای خیر به برکاتی می رسید ← خداوند بدی ها را به خوبی تبدیل می کند.

۲۰. سفارش دلسوزانه و استقبال از پیشنهاد ها ←

- کسی در مسائل تعلیم و تربیت موفق تر است
- بر دلش قفلی نباشد
- راحت بگوید
- راحت بشنود
- راحت بپذیرد

۳ نوع توأسی در قرآن کریم

- «تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ»
- «تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ»
- «وَ تَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ»

«تَوَاصَوْا»

- در قرآن کریم بارها آمده
- یعنی یکدیگر را سفارش کنید
- از باب تفاعل

به معنای سفارش به نیکی باید طرفینی و عمومی باشد، نه یک

یکی از باید های معلمی ← احساس وظیفه در توصیه محترمانه به دیگران و هم بهره وری از پیشنهادات دیگران

باید های
معلمی

نمودار کل فصل سوم در یک نگاه (قسمت پنجم)

۲۱. انتقاد پذیری ← استاد موفق و محبوب ← انتقاد مصلحانه را بپذیرد
(اللَّهُمَّ وَفَّقْنِي لِطَاعَةِ مَنْ سَدَّدَنِي ...)

هیچ انسانی به دلیل امر نفس سرکش به بدی، به دور از خطا و اشتباه نیست «و ما أَبْرَأُ نَفْسِي إِنْ...» مبلغ و معلم باید به انتقاد ها گوش دهند زیرا گوش ندادن به حقایق صفت کافران کور دل است.

۲۲. امیدوار و امیدبخش ← وظایف معلم دانشجو ← دلگرم بودن و دمیدن روح امید در کالبد دانشجو.
معلم موفق ← امید به وعده های الهی، هم دلگرم باشد و تزریق امید به مخاطب.

از گناهان کبیره ← یاس از رحمت خداوند رحیم

۲۳. قاطعیت در راه حق و نترسیدن از سرزنش ها

توصیف قرآن کریم درباره انبیای الهی (معلمان بشر) ← «و لَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا لِلَّهِ»

مبلغ مومن و معلم معتقد در راه تبلیغ دین نباید از سرزنشگران هراس داشته باشند. «يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ...» معلم و مبلغ واقعی و شجاع ← آنجا که لازم باشد با قاطعیت به کفار و معاندان پشت می کنند و با صراحت موعظه می کنند.

۲۴. داشتن حکمت

از وظایف انبیا ← آموزش کتاب و حکمت «وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ»

حکمت ← معرفت و شناخت اسرار و آگاهی از حقایق و رسیدن به حق

فرد حکیم در مسائل سطحی و زودگذر توقف ندارد، توجه او به عاقبت و نتیجه امور است.

امام خمینی(ره) پس از تسخیر لانه جاسوسی فرمودند «به این نژاد در طول تاریخ ظلم شده-است.» و با این کار حکیمانه سیاه-پوستان را شاد و آمریکا را تحقیر کرد.

۲۵. اهل ذکر باشد!

از ویژگی های افراد صاحب خرد و نخبه ← پیوسته به یاد خدای تعالی هستند و او را مراقب خود می-دانند.

نشانه خرد از نگاه کتاب آسمانی ← ذکر خدای تعالی در هر حال

معلم و استادی که الگوست، باید چون معلمان الهی، اهل ذکر باشد و پیوسته خدای تعالی را در نظر داشته باشد و در زندگی روزمره اش برنامه های منظم معنوی داشته باشد. بعضی انسان ها اهل علم هستند، ولی اهل ذکر نیستند و بعضی انسان ها اهل ذکر هستند، ولی تحصیلت عالی ندارند. (قیمت گذاری خانه شهید توسط معمار)

باید های
معلمی

نمودار کل فصل سوم در یک نگاه (قسمت ششم)

۲۶. **توطئه شناسی** ← معلم و مربی باید هم از توطئه های بیگانگان آگاه باشند و هم به مخاطبان خود هشدار دهند.

- هدف نقشه سرشناسان یهود
 - اول اینکه سایر یهودیان به فکر مسلمان شدن نیفتند
 - دوم اینکه روحیه مسلمانان را تضعیف کنند (درباره ارزش دین خود شک کنند)
- دشمن حتی با ایمان تاکتیکی و لحظه-ای در صدد ضربه زدن است.

۲۷. **دشمن شناسی** ← باید خود و شاگردان خود را با دشمن آشنا کنیم. قرآن کریم «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا...»

- فساد «لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا»
- شگرد های دشمن برای ضربه زدن
- فشار «وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ»
- نفاق «وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ»

- غفلت از سلاح و سرمایه خود «وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ»
- آرزو های دشمن
- ضعف و سستی و مدهانه و سازش-کاری « وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِئُونَ »
- ارتداد و بازگشت از دین «وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَفَارًا»

**باید های
معلمی**

۲۸. **جدی گرفتن هشدارها** ← استاد و مربی باید همیشه مخاطب خود را امیدوار کند و در کنار امید، خطرها و هشدارهای لازم را بدهد و توجه ویژه به «انذار» داشته باشد.

مسئولیت هشدار به قدری سنگین است که خداوند تعالی در قرآن کریم به جویندگان علوم اسلامی میفرماید که بعد از تفقه باید به سوی قوم و قبیله خود برگردند تا آنها را هشدار دهند. « وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ »
دو هجرت لازم برای طلاب حوزه ها
۱. به سوی حوزه ها مراکز علمی ۲. به سوی شهرها به قصد هشدار به قوم و قبیله خود

۲۹. **سنجش مقدار تاثیر آموزش ها (خودآزمایی)** ← خوب است که معلم، هر از چند گاهی، هم خود را با معیارهای قرآنی و روایی بسنجد و هم دانش پژوهان خود را در ترازوی سنجش معارف الهی قرار بدهد.
بهترین معیار سنجش ← قرآن کریم، نهج البلاغه و روایات
معلم موفق ← هم خود را در ترازوی سنجش و نقد قرار میدهد و هم معیارها را به دانش پژوهان خود می آموزد.
ما همه در زندگی خود نیازمند چک لیستی معنوی (از نظر دین، زبان، جغرافیا، اخلاق و...) هستیم تا رشد خود را پیوسته بسنجیم.

۳۰. **استفاده از همه فرصت ها و ظرفیت ها** ← از کارهای شایسته-ای اساتید و معلمان محترم ← توسعه ظرفیت های آموزشی و بهره گیری از همه ظرفیت هاست. (تعلیم و تربیت هیچ-گاه تعطیل بردار نیست)
حاضر شدن مؤسس حوزه علمیه قم، آیت الله العظمی شیخ عبدالکریم حائری(ره) در کلاس هنگامی که برف سنگینی باریده بود.
برگزار کردن کلاس توسط آیت الله اعتمادی(ره) به هنگامی که مادر ایشان فوت کرده بودند.

۳۱. رعایت استاندارد و تعلیم منطقی ← کلاس داری و انتقال مطالب باید ← قابل تکمیل توسط معلمان دیگر باشد . اگر حرف، منطقی باشد، نه گوینده پشیمان می شود، نه شنونده و نه استادان بعد(مثل ساختمان‌هایی که روی نقشه مهندسی و استاندارد ساخته شده باشد).

چیزهایی که آموزش را مطمئن و هدفمند می کند ← استفاده از متون آموزشی مطمئن است که توسط مراکز معتبر و بر اساس نظام آموزشی تهیه شده باشند .

مسئولیت معلمان در کلاس های خصوصی معارف دینی به دلیل الزام بهره‌گیری از متون محکم و قوی و از نویسندگان معتبر، دو چندان است.

۳۲. قالب سازی، نه قالب پذیر

گاهی بنا به دلایلی نمی توان از جمع و محیط تبعیت کرد، بلکه لازم است با شهامت قدم برداشت . اقدامی نمود؛ لذا معلم با تجربه کسی است که قالب ساز باشد؛ نه قالب پذیر.

«وَلَا يَخَافُونَ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَّئِيمَةً»

معلم باید در انتخاب موضوع، قالب ساز باشد نه قالب پذیر (ماجرا سخنرانی استادی در جشنی به مناسبت تولد حضرت زهرا(ع) که توسط بازاریان سالمند از وی درخواست شده بود).

۳۳. آشنایی با مشکلات دیگران

انسان باید علاوه بر توجه به مشکلات خود نیم نگاهی نیز به مشکلات دیگران داشته باشد.

قرآن کریم به پیامبرش می گوید صبر و مقاومت داشته باش «فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعُرْسِ مِنَ الرُّسُلِ»

آشنایی با مقاومت و صبر دیگران، برای انسان مایه تسلی و دلداری است، به ویژه در حوزه تعلیم و تربیت (برای همه معلمان محترم آشنایی با این اسوه های تعلیم و تربیت امری ضروری است).

۳۴. آشنایی با فرهنگ و گویش مخاطبان

از کارهای شایسته برای برقراری ارتباط بهتر و انتقال آسانتر مفاهیم ← آشنایی با فرهنگ، ادبیات و ضرب‌المثل های مخاطبان

«زقوم» ← گیاه زهرداری است که در بادیه ها میروید و اگر برگش کنده شود از جای آن شیره ای بیرون می آید که به هر جای بدن برسد ورم می‌کند. که قرآن به عنوان پذیرایی و خوراک گناهکاران جهنم از آن یاد می کند.

قرآن در توصیف این درخت میفرماید «طُلُعَهَا كَأَنَّهٗ زُؤُوسٌ الشَّيَاطِينِ»